

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

กรุงศรีอยุธยา นับตั้งแต่ พ.ศ. 2301 ในยุคของรัชกาลสมเด็จพระเจ้าเอกทัศนั้น ได้มีหลักฐานบรรยายสภาพบ้านเมืองในช่วงเวลานั้นอยู่หลายมุมมอง หลักฐานฝ่ายไทยสมัยหลังส่วนใหญ่อธิบายไว้ทำนองว่า ในรัชกาลนี้ ข้าราชการระส่ำระสาย บางคนลาออกจากราชการ และมีบาทหลวงฝรั่งเศสเขียนจดหมายเหตุนั้น ในยามนั้น "...บ้านเมืองแปรปรวน เพราะฝ่ายใน (พระราชชายา) ได้มีอำนาจเท่ากับพระเจ้าแผ่นดิน ผู้มีความผิดฐานกบฏ ฆ่าคนตาย เอาไฟเผาบ้านเรือน จะต้องได้รับโทษถึงประหารชีวิต แต่ความโลภของฝ่ายในให้เปลี่ยนเป็นริบทรัพย์สิน ริบได้ก็ตกเป็นของฝ่ายในทั้งสิ้น พวกข้าราชการเห็นความโลภของฝ่ายใน ก็แสวงหาผลประโยชน์กับผู้ต้องหาคดีให้ได้มากที่สุดที่จะหาได้ จะได้แบ่งเอาบ้าง ความเดือดร้อนลำเค็ญก็ยิ่งทับถมราษฎรมากขึ้น..." เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กรุงศรีอยุธยาอ่อนแออย่างมาก

เวลาประมาณบ่ายสามโมงของ วันอังคารที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2310 (ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 5) เป็นวันที่กรุงศรีอยุธยาแตก ฝ่ายแพ้วสงครามให้กับกองทัพพม่า พม่าได้จุดไฟสุ่มรากกำแพงเมืองตรงหัวรอที่ริมบ่อมหาชัย และยิงปืนใหญ่ระดมเข้าไปในพระนคร จากบรรดาค่ายที่รายล้อมทุกค่าย พอเวลาใกล้ค่ำกำแพงเมืองตรงที่เอาไฟสุ่มได้ทรุดลง และได้เมื่อเวลา 2 ทุ่ม แม่ทัพพม่ายิงปืนเป็นสัญญาณให้ทหารเข้าพระนครพร้อมกันทุกด้าน เป็นเหตุให้ข้าศึกเข้าพระนครจนเกิดการจลาจลขึ้น ในที่สุดกรุงศรีอยุธยาก็พ่ายแพ้แก่กองทัพพม่า ในเวลาต่อมา

การนำทัพตีฝ่าวงล้อมของพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยาของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชนั้น ด้วยมองเห็นว่ากรุงศรีอยุธยาคงแตกแน่นอน จึงต้องจำเป็นต้องตีฝ่าวงออกไปเพื่อเอาตัวรอดและจะไปรวบรวมกำลังพลแล้วจะกลับมากอบกู้เอกราชในภายหลัง ดังเส้นทางการเดินทัพของพระองค์ทรงผ่านหลายจังหวัดหลายเมือง เพื่อที่จะรวบรวมกำลังพลให้มากที่สุด

จันทบุรีเป็นเมืองที่สำคัญเมืองหนึ่งในประวัติศาสตร์ที่คนทั่วประเทศต่างก็กล่าวขานถึงอยู่เสมอ เมื่อใดที่เอ่ยนามสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ต่างก็นึกถึงจังหวัดจันทบุรีทุกครั้งไป ด้วยเหตุที่ว่าเป็นเมืองที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้รวบรวมไพร่พลที่สุดท้ายก่อนที่จะไปกอบกู้เอกราช ด้วยประโยคที่ว่า “ทุบหม้อข้าวหม้อแกง” ยังคงเป็นตำนานตามประวัติสืบต่อไป และที่สำคัญเรื่องราวต่างๆ ตอนที่พระองค์พำนักอยู่ที่เมืองจันทบุรี ตลอดถึงเส้นทางการเดินทัพมาเมืองจันทบุรีต่างก็มีนักวิชาการมากมายได้ติดตามสืบค้น เพื่อต้องการทราบความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของจันทบุรีอยู่เสมอ

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช นับว่ามีความเป็นผู้นำในทุกๆ ด้านเพราะพระองค์เองก็ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งพระองค์ทรงยกย่องเทิดทูลพระพุทธศาสนาอย่างที่สุดหามิได้ ครั้งหนึ่งพระองค์ทรงขอร้องให้พระภิกษุทั้งปวงอยู่ในพระธรรมวินัย อย่าทำให้พระพุทธศานามัวหมอง หากขัดข้องประสงค์สิ่งใด พระองค์จะทรงอนุเคราะห์ ดังมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “ถ้าพระผู้เป็นเจ้าทั้งปวงมีศีลบริบูรณ์ในพระพุทธศาสนาแล้ว แม้จะปรารถนามั่งสระสุริยะ

(เลือด) ของโยม โยมอาจจะเชือดเนื้อแลโลหิตออกมาบำเพ็ญทานได้ ” แม้ตัวพระองค์เองก็ทรงปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐาน ยึดมั่นในหลักคำสอน ตลอดทั้งประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในหลักคุณธรรมจริยธรรม ของพระพุทธศาสนา และในด้านการปกครอง ไม่ว่าหัวเมืองใหญ่น้อยทั้งหลาย ต่างก็เลื่อมใสใน การปกครองของท่าน จากชนกลุ่มเล็กๆ ที่ต้องฝ่าวงล้อมพม่าออกมา จนถึงเวลาที่รวบรวมไพร่พล ที่จันทบุรี ทำให้พระองค์มีกองกำลังเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย สามารถบ่งบอกได้ว่า พระองค์ท่านนั้น ต้องมีความเป็นผู้นำอย่างสูงส่งและทรงดำเนินตามหลักพุทธธรรมในบวรพระพุทธศาสนา ในการปกครองและบริหารผู้คน และกองกำลังในขณะนั้น

จังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองที่พระองค์ได้เคยเสด็จมารวบรวมไพร่พล ถึงแม้ว่าจะมีเวลา ในการพำนักอยู่ในจังหวัดจันทบุรีไม่นานนัก แต่ก็ทำให้พสกนิกรชาวไทยชาวจันทบุรี มีความภาคภูมิใจ ในการที่ท่านได้มารวมไพร่พลที่จันทบุรี และชาวจันทบุรีได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณทุกครั้ง เมื่อนึกถึงเรื่องราวในประวัติศาสตร์ โดยที่พระองค์ท่านได้สร้างประวัติศาสตร์ความสามัคคีในสมัยนั้น โดยการกอบกู้เอกราชให้กับพวงชนชาวไทยจนมีเอกราช และพระองค์ก็ยังทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้เป็นที่พึ่งที่ศรัทธามาถึงจนทุกวันนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีจุดประสงค์เพื่อต้องการสืบค้นหา เรียบ เรียง ข้อมูลเพื่อสรุปเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับประวัติการเดินทางที่มารวมไพร่พลที่เมืองจันทบุรี และหลักภาวะผู้นำของพระองค์ท่านตามหลักพุทธธรรม เพื่อให้เป็นข้อมูลอีกชิ้นหนึ่งในการสืบค้น ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การเสด็จเมืองจันทบุรีของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
2. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตามหลักพุทธธรรม

ประโยชน์ของการวิจัย

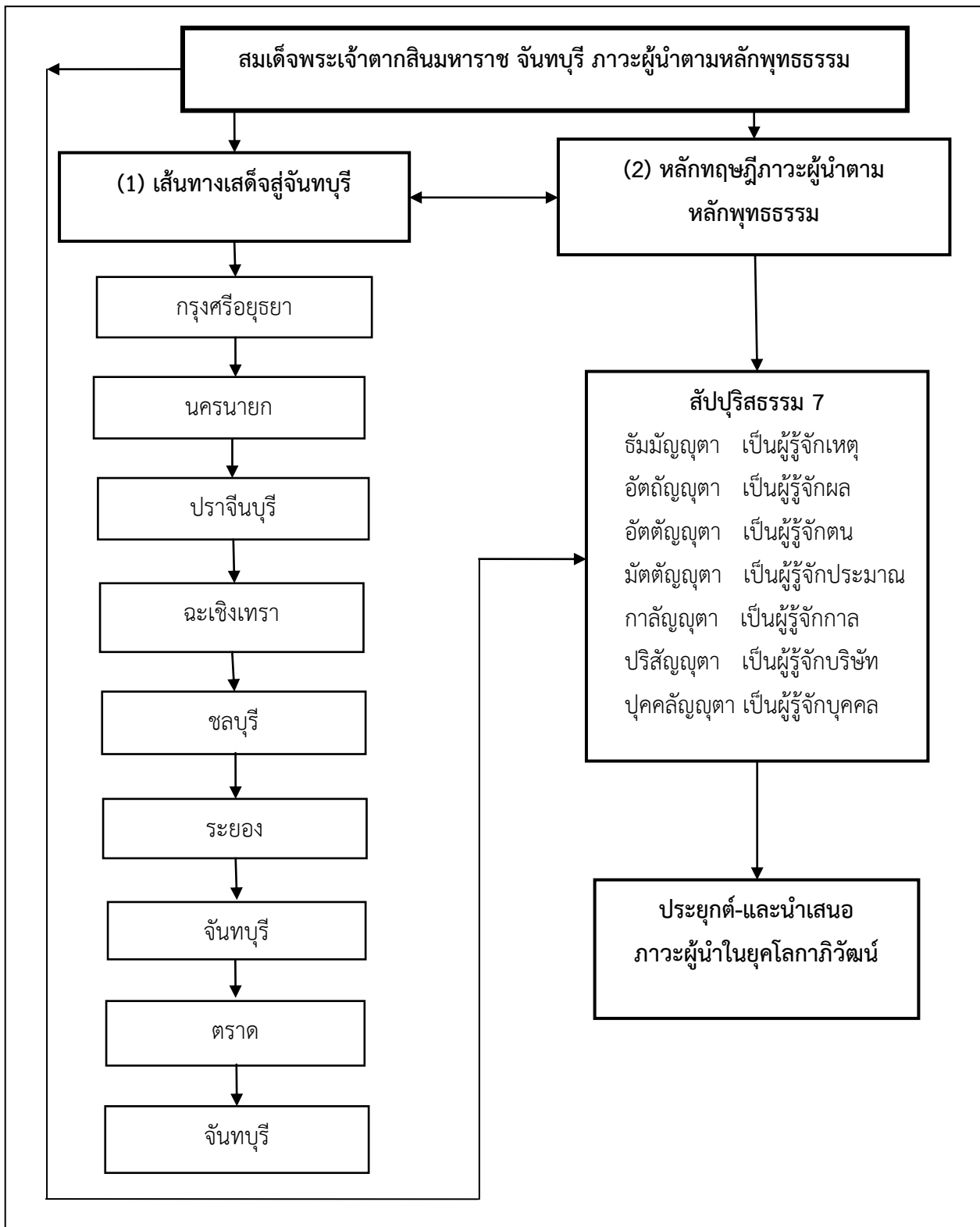
1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา ในการเสด็จมายังจังหวัดจันทบุรีของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
2. ทำให้ทราบถึงบทบาทภาวะผู้นำของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตามหลักพุทธธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเส้นทางในจังหวัดจันทบุรีและบทบาทภาวะผู้นำ ดังนี้

1. การเสด็จมาครั้งที่ 1
2. การเสด็จมาครั้งที่ 2
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์จันทบุรี
4. ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
5. กลุ่มคนผู้ลงพื้นที่ศึกษาเส้นทางเดินทางของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
6. ศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำในทางพระพุทธศาสนา

สมมุติฐานในการวิจัย

ตารางที่ 1.1 สมมุติฐานในการวิจัย